

AKREDİTASYON ÇALIŞMALARINDA TUTARLILIK: TURAK ÖRNEĞİ

Prof. Dr. A. Celil ÇAKICI
Mersin Üniversitesi
Turizm Fakültesi
(TURAK üyesi)
celilcakici@mersin.edu.tr

ÖZET

Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu (TURAK), Turizm Akademisyenleri Derneği içinde otonom bir yapıya sahip olup; yükseköğretim kurumlarında turizm alanında eğitim veren programların (ön lisans ve lisans) akreditasyon faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere 2017 yılında kurulmuştur. Dokuz boyutta (1: Öğrenciler, 2:Program Öğretim Amaçları, 3:program Öğrenim Çıktıları, 4: Öğretim Planı, 5: Öğretim Kadrosu, 6: Yönetim Yapısı, 7: Altyapı, 8: Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar, 9: Sürekli İyileştirme) yapılan değerlendirme çalışmalarında; başlangıçta değerlendirmeler her bir madde için "Eksiklik, Zayıflık, Kaygı, Gözlem" şeklinde iken, 2021 yılında rubrik sisteme geçilerek 1:Eksik, 2:Yetersiz, 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi şekline dönüştürülmüştür. Bir boyutun ortalaması, boyuttaki tüm maddelerin ortalama puanları toplanıp madde sayısına bölünerek elde edilmektedir. Elde edilen ortalamadaki küsuratlar 0,5'in altı alta ve 0,5 ve üstü üste yuvarlanarak rubrik sistemde karşılık gelen sayısal ve niteliksel değere dönüştürülmektedir.

Akreditasyon ve değerlendirme çalışmalarında, takım içi tutarlılığı sağlamanın takım başkanının sorumluluğunda olduğu yazılı ve bilinen bir kuraldır. TURAK değerlendirmelerinde her boyuttaki maddeler takım üyeleri tarafından puanlanırken, puan farkının 2'yi geçmemesi gerektiği yazılı kural haline getirilerek, takım içi tutarlılığın sağlanmasına katkıda bulunulmuştur. Böylece hem takım başkanının işi kolaylaşmış hem de takım içi tutarlılık daha kolay sağlanmıştır.

Takımlardan gelen raporlar dikkate alınarak 2021, 2022 ve 2023 yıllarının verilerini kapsayan bir veri seti oluşturulmuştur. Yapılan değerlendirmelerin yılı (2021, 2022, 2023), programın düzeyi (ön lisans, lisans), üniversite türü (vakıf, devlet) ve değerlendirme türü (genel, ara) dikkate alındığında frekanslarının hep 30'un altında kaldığı görülmektedir. Bu nedenle Merkezi Limit Teoremi de dikkate alınarak parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H testinden yararlanılmıştır.

Dokuz boyut dikkate alınarak yapılan analizler; yıllar, üniversite türü ve değerlendirme türüne göre takımların değerlendirmeleri arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığını ortaya koymuştur. Bu durum, takımların yıllar, üniversiteler ve değerlendirme türüne göre benzer değerlendirmelerde bulduklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, başka bir anlatımla takımlar arasında yıllar, üniversite türü ve değerlendirme türüne göre tutarlılığın sağlandığını ima etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akreditasyon, tutarlılık, takımlar arası tutarlılık, yıllar arası tutarlılık

GİRİŞ

“Güvenilir ve inanılır olma hali” anlamına gelen (Semerci, 2017, s. 1094; Kılıçaslan, 2020, s. 11), akreditasyon bir kalite göstergesi olarak kabul edilmektedir (Kumar, Shukla ve Passey, 2020). Yükseköğretimde akreditasyon ise bir kurumun veya programın belli performans ölçütlerini karşılayıp karşılamadığını değerlendirmeyi ve sonucu kamuoyu ile paylaşmayı amaçlayan bir sistem (Kılıçaslan, 2020, s. 11) olarak da görülebilmektedir.

Yükseköğretimde iki tür akreditasyon bulunmaktadır: (1) Kurumsal akreditasyon, (2) Program akreditasyonu. Kurumsal akreditasyon, bir yükseköğretim kurumunda ulusal standartların değerlendirilmesi kapsamında gerçekleştirilirken, program akreditasyonu ise programın karşılaması gereken ölçütleri değerlendirmek üzere yapılmaktadır (Arnanz ve Kaewnuch, 2019). Ülkemizde kurumsal akreditasyon Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) gerçekleştirilirken, program akreditasyonları ise YÖKAK tarafından yetki verilen akreditasyon kuruluşları tarafından yerine getirilmektedir (YÖKAK yönetmeliği, Md.26).

Program akreditasyonunda genelde birbirine benzer süreçler izlenmektedir. Öncelikle akredite olmak isteyen program, kanıta dayalı açıklamaların olduğu bir özdeğerlendirme raporu hazırlamakta ve ilgili akreditasyon kuruluşuna iletmektedir. İlgili akreditasyon kuruluşu, değerlendirici eğitimi almış ve alanın uzmanlarından oluşan bir takımın özdeğerlendirme raporunu incelemesi, saha ziyareti yapması ve sonrasında da kuruluşa bir değerlendirme raporu sunmasını istemektedir. Saha ziyaretinde tesisler incelenmekte, dersler gözlemlenebilmekte, öğretim elemanları, öğrenciler, dekan/müdür ve ilgili diğer kimselerle görüşmelerin yapılabilmektedir (Aktan ve Gencel, 2010). Bunun yanında üniversite üst yönetimi yanı sıra program yöneticileri, idari personel (Özçiçek ve Karaca, 2019), mezunlar ve diğer paydaşlarla da görüşmeler gerçekleştirilebilmektedir.

Program akreditasyonlarında incelenen boyutlar birbirine benzemektedir. Akreditasyon kuruluşları arasında küçük farklılıklar olmakla birlikte, bu boyutlar genellikle öğrenciler, program öğretim amaçları, program öğrenim çıktıları, öğretim planı, öğretim kadrosu, yönetim yapısı, alt yapı, kurum desteği ve parasal kaynaklar ile sürekli iyileştirme başlıklarından oluşabilmektedir (TURAK, 2024; Aktan ve Gencel, 2010, Kılıçaslan, 2020).

Akreditasyon ölçütleri özdeğerlendirme raporu, kanıtları ve yerinde gözleme ve görüşmeye dayalı olarak değerlendirilmektedir. Bu süreçte takımın nesnel ölçütlere dayalı bir değerlendirme yapması ve değerlendiricilerin tarafsız davranarak benzer durumlarda benzer değerlendirmelerde bulunmaları, akreditasyon süreci sonunda verilecek yetkinlik kararlarını etkileyebilmektedir.

Akreditasyon kuruluşlarının programların gerçek durumunu yansıtan bir yetkinlik kararı vermelerinde, değerlendirmelerdeki tutarlılıkların sağlanması çok önemli bir işlev görmektedir. Akreditasyon çalışmalarında tutarlılık genelde üç düzeyde gerçekleştirilmesi gerekmektedir: (1) Takım içi, (2) Takımlar arası ve (3) Yıllar arası (TURAK Tutarlılık Yönergesi, Md.5).

Takım içi tutarlılığın sağlanması, öncelikle takım başkanının sorumluluğu olarak görülmekte ve bir kural olarak işletilmektedir (TURAK Tutarlılık Yönergesi, Md.6). Diğer taraftan bir dönemde farklı yükseköğretim programlarında ve farklı yıllarda yapılan değerlendirmeler arasında, başka bir anlatımla da takımlar ve yıllar arası tutarlılığın sağlanmasında takım başkanlarının yanı sıra tutarlılık kontrol komitesi de görev almaktadır (TURAK Tutarlılık Yönergesi, Md.7 ve Md.8).

Akreditasyon değerlendirmelerinde takım içi tutarlılığı sağlamak nispeten kolay olmakla birlikte takımlar ve yıllar arası tutarlılığı sağlamak zor olabilmektedir. Bu zorluğun başında değerlendiricilerin farklı mükemmellik algıları ile farklı önyargılara ya da kalıp düşüncelere sahip olmaları gelebilir. Ayrıca, her ölçütü her değerlendiricinin kavrayışı da farklılık gösterebilir. Bu konuda Hash (2023) ölçütlerin programlara uygulanmasında değerlendiriciler arasındaki algılama farklılıklarının önemli bir eleştiri konusu olduğunu belirtmektedir. Diğer taraftan değerlendiricilerin birden fazla görevinin olması, iki değerlendirme arasında az bir zaman bulunması, öz değerlendirme raporlarının eksik, yüzeysel veya çok ayrıntılı hazırlanmış olması vb. nedenler, sınırlı zaman baskısı altında çalışan değerlendiricilerin tutarsız ya da birbirleriyle uyumlu olmayan değerlendirmeler yapabilmelerine zemin hazırlamaktadır Greenfield, Pawsey, Naylor & Braithwaite, 2009). Değerlendirmelerde rubrik sistemin kullanılmasının doğru değerlendiricilere doğru kategoriyi seçmede yardımcı olabileceği ve ayrıca birden fazla değerlendirici olduğunda tutarlılığın sağlanmasına katkıda bulunabileceği söylenmektedir (Shryock & Reed, 2009).

Akreditasyon değerlendirmelerinde çeşitli sebeplerle ortaya çıkabilecek tutarsızlıkları azaltmak ya da tersine bir antılımla tutarlılığın sağlanması, hem bir sorun hem de bir sorumluluk olarak ortaya çıkmaktadır. İşte bu bildiride, Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulunun (TURAK) tutarlılık konusunda yaptığı çalışmalar anlatılmaktadır. Böylece, diğer akreditasyon kuruluşları ve kamu ile paylaşarak, tutarlılık çalışmalarında iyi bir modelin ortaya konmasına katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Akreditasyon kuruluşlarının güvenilirlikleri, verdikleri kararların uyumlulukları veya tutarlılıkları ile yakından ilişkili olduğu, bunun da akreditasyon süreçlerindeki tutarlılık ile ilgili olduğu belirtilmektedir (Hash, 2023). Sağlık ile ilgili akreditasyon çalışmalarında değerlendiricilerin değerlendirmede tutarlılığı sağlama zorluklarıyla karşılaştıkları (Greenfield, Pawsey, Naylor & Braithwaite, 2009) belirtilmektedir. Akreditasyon değerlendirmelerinde tutarlılığın çok önemli olmasına rağmen tutarlılık konusunda çok az çalışma olduğu da ifade edilmektedir (Hash, 2023). İşte bu çalışmanın yapılmasının başka bir nedeni de alan yazına nispi de olsa bir katkı sunulabilmesidir.

2.YÖNTEM

2.1.TURAK Değerlendirmeleri Hakkında Bilgi

TURAK akreditasyon değerlendirmelerinde dokuz boyutu esas almaktadır: 1: Öğrenciler, 2:Program Öğretim Amaçları, 3:program Öğrenim Çıktıları, 4: Öğretim Planı, 5: Öğretim Kadrosu, 6: Yönetim Yapısı, 7: Altyapı, 8: Kurum Desteği ve Parasal

Kaynaklar, 9: Sürekli İyileştirme. Başvuruda bulunan programlar için 1 takım başkanı, 1 akademik değerlendirici, 1 sektör değerlendiricisi ve 1 öğrenci değerlendiriciden oluşan bir takım kurulmaktadır. 2021 yılından önce madde bazındaki değerlendirmeler "Eksiklik, Zayıflık, Kaygı, Gözlem" şeklinde yapılırken, 2021 yılında rubrik sisteme geçilerek 1:Eksik, 2:Yetersiz, 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi şekline dönüştürülmüştür. Bir boyutun ortalaması, boyuttaki tüm maddelerin ortalama puanları toplanıp madde sayısına bölünerek elde edilmektedir. Elde edilen ortalamadaki kusurlar 0,5'in altı alta ve 0,5 ve üstü üste yuvarlanarak rubrik sistemde karşılık gelen sayısal ve niteliksel değere dönüştürülmektedir. Verilecek yetkinlik kararları, bu sayısal değerler dikkate alınarak yapılmaktadır.

2.2. Veri Seti

TURAK'a 19.06.2023 tarihinde 2021, 2022 ve 2023 yıllarında akreditasyon takımları tarafından gönderilen raporları kullanabilmek için başvuru yapılmıştır. KURUL, 22.06.2023 tarih ve 5/1 nolu kararı ile raporların kullanım iznini vermiştir.

TURAK'a 2021-2023 yıllarında takımlar tarafından gönderilen değerlendirme raporlarındaki sayısal değerler kullanılarak bir veri seti oluşturulmuştur. 2021 yılında 11, 2022 yılında 9 ve 2023 yılında 20 programda genel değerlendirme yapılmıştır.

Yıllara göre oluşturulan takım sayıları 30'un altında kalmıştır. Bu nedenle de Merkezi Limit Teoremi kullanılarak ön lisans ve lisans programları arasında tutarlılığı kontrol etmek için Mann Whitney-U ve yıllar arası tutarlılığı kontrol etmek için de Kruskal Wallis-H testinden yararlanılmıştır. Yapılan testlerde rubrik sistemden sağlanan ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmaması, değerlendirmelerde tutarlılığın bir göstergesi olarak yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Akreditasyon Başvurusu Yapan Programlara İlişkin Bilgiler

Tablo 1'de 2021-2023 yılları arasında yapılan genel değerlendirmelerin üniversite türü, programın düzeyi ve program türüne göre dağılımını göstermektedir. Buna göre kamu ve vakıf üniversitesi ayrımına göre aşağı yukarı eşit bir dağılım söz konusudur. Buna karşın en çok lisans programlarından başvurun olduğu ortaya çıkmaktadır. Son 3 yılda sadece 2 adet ikinci öğretim programında akreditasyon çalışması yürütülmüştür.

Tablo 1. Genel Değerlendirme Başvurularının Üniversite, Program Düzeyi ve Türüne Göre Dağılımı

	Yıl			Toplam
	2021	2022	2023	
Kamu üniversitesi	5	4	12	21
Vakıf üniversitesi	6	5	8	19
Toplam	11	9	20	40
Lisans	6	5	12	23
Ön lisans	5	4	8	17
Toplam	11	9	20	40
Birinci öğretim	10	8	20	38
İkinci öğretim	1	1	0	2
Toplam	11	9	20	40

2021-2023 arasında yapılan genel akreditasyon ve değerlendirme çalışmalarının fakültelere göre dağılımı Tablo 2’de yer almaktadır. Buna göre toplam 40 başvurunun 14’ü turizm fakültelerindedir. Toplam başvuru içinde lisans programlarının sayısı 23 ön lisans programlarının sayısı ise 17’dir.

Tablo 2. Genel Değerlendirme Başvurularının Yıllara ve Yükseköğretim Birimlerine göre Dağılımı

	Yıl			Toplam
	2021	2022	2023	
Turizm Fakültesi	4	3	7	14
Turizm İşl. ve Otelcilik YO	0	0	1	1
Sanat ve Tasarım Fakültesi	0	1	1	2
Uygulamalı Bilimler YO	1	1	1	3
İşletme Fakültesi	0	0	1	1
Güzel Sanatlar Fakültesi	1	0	0	1
Uygulamalı Bilimler Fakültesi	0	0	1	1
Meslek Yüksekokulu	5	4	8	17
Toplam	11	9	20	40

Tablo 3’de genel değerlendirme yapılan programların yıllara göre dağılımı bulunmaktadır. Buna göre en çok başvuru alınan programlardan “Gastronomi ve Mutfak Sanatları” lisans programı 11 başvuru ile başı çekmekte, bunu 9 başvuru ile ön lisans “Aşçılık” programı izlemektedir. Benzer bir durum turist rehberliği için de söylenebilir. Ön lisans ve lisans programlarından turist rehberliğini ilgilendiren başvuru sayısı 9’dur. Bu durum, bu programların popülerliğinin yanı sıra, programların hem eğitim kalitelerini tescil ettirme hem de tanıtım aracım olarak kullanma eğilimlerine işaret edebilir.

Tablo 3. Genel Değerlendirme Başvurularının Yıllara ve Programlara göre Dağılımı

	Yıl			Toplam
	2021	2022	2023	
Turizm İşletmeciliği	1	0	5	6
Gastronomi ve Mutfak Sanatları	3	3	5	11
Turizm Rehberliği	2	2	2	6
Aşçılık	3	2	4	9
Turizm ve Otel İşletmeciliği	2	1	1	4
Turist Rehberliği	0	0	3	3
Turizm ve Seyahat Hizmetleri	0	1	0	1
Toplam	11	9	20	40

3.2. Boyutlara Göre Değerlendirme

Tablo 4’te TURAK akreditasyon ölçütleriyle ilgili tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre; Sürekli İyileştirme dışındaki tüm boyutların ortalaması 3’ün üzerindedir. En düşük ortalamanın sürekli iyileştirme boyutunda olduğu (\bar{x} :2,65±0,89) ve en yüksek ortalamanın ise Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklarda (\bar{x} :3,73±0,78) gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla genel anlamda programların sürekli iyileştirme

faaliyetleri konusunda kendilerini geliştirmeleri gereği ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan boyutlar itibariyle standart sapmaların 0,662 ile 0,893 arasında değiştiği görülmektedir. 5'li bir rubrik sistemde, standart sapmanın birbirine yakın ve küçük çıkması, takımlar arası tutarlılığında asgari düzeyde sağlandığına bir işarettir.

Tablo 4. Akreditasyon Ölçütleri İtibariyle Tanımlayıcı İstatistikler (n:40)

Boyutlar	\bar{x}	S.Sapma	Çarpıklık	Basıklık
1.Öğrenciler	3,10	,672	,417	,730
2. Program Öğretim Amaçları	3,18	,747	,088	-,366
3.Program Öğrenim Çıktıları	3,27	,877	,378	-,370
4.Öğretim Planı	3,40	,841	-,076	-,548
5.Öğretim Kadrosu	3,68	,797	-,292	-,152
6.Yönetim Yapısı	3,60	,709	-,145	-,038
7. Altyapı	3,65	,662	-,588	,484
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	3,73	,784	-,470	,131
9.Sürekli İyileştirme	2,65	,893	,999	,774
Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi				

2023 yılı içinde 17 kamu ve 9 vakıf üniversitesinden genel veya ara değerlendirme için akreditasyon amaçlı başvuru alınmıştır. Üniversite türüne göre boyutların ortalamasını karşılaştırmak için Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Tablo 5, üniversite türüne göre boyutların ortalamasının karşılaştırmasını göstermektedir. Buna göre boyutların hiçbirinde üniversite türüne göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemektedir. Bu durum kamu veya vakıf üniversitelerine giden takımlar arasındaki tutarlılığı göstermektedir.

Tablo 5.Üniversite Türüne Göre Boyutların Karşılaştırılması

Boyutlar	Üniversite türü	N	\bar{x}	S.Sapma	Z değeri	p-değeri (tek yönlü)
1.Öğrenciler	Kamu üniversitesi	17	3,00	,612	-1,746	0,133
	Vakıf üniversitesi	9	3,44	,527		
2. Program Öğretim Amaçları	Kamu üniversitesi	17	3,06	,748	-0,827	0,458
	Vakıf üniversitesi	9	3,44	1,130		
3.Program Öğrenim Çıktıları	Kamu üniversitesi	17	3,53	,800	-0,440	0,711
	Vakıf üniversitesi	9	3,67	,707		
4.Öğretim Planı	Kamu üniversitesi	17	3,41	,712	-0,727	0,525
	Vakıf üniversitesi	9	3,67	1,000		
5.Öğretim Kadrosu	Kamu üniversitesi	17	3,82	,728	-1,165	0,312
	Vakıf üniversitesi	9	3,56	,726		
6.Yönetim Yapısı	Kamu üniversitesi	17	3,76	,562	-0,596	0,597
	Vakıf üniversitesi	9	3,67	,866		
7. Altyapı	Kamu üniversitesi	17	3,53	,624	-0,273	0,833
	Vakıf üniversitesi	9	3,67	,707		
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Kamu üniversitesi	17	3,88	,781	-0,263	0,833
	Vakıf üniversitesi	9	4,00	,866		
9.Sürekli İyileştirme	Kamu üniversitesi	17	2,65	,862	-1,375	0,220
	Vakıf üniversitesi	9	3,00	,707		
Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi						

2023 yılı içinde 20 programdan genel değerlendirme ve 6 programdan da ara değerlendirme için başvuru alınmıştır. Değerlendirme türüne göre boyutların ortalamasını karşılaştırmak için Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Tablo 6, değerlendirme türüne göre boyutların ortalamasının karşılaştırmasını göstermektedir. Buna göre ilk yedi boyut arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemekle birlikte, kurum desteği ve parasal kaynaklar ile sürekli iyileştirme boyutlarında ara değerlendirme yapılan programlarda genel değerlendirme yapılan programlara kıyasla ortalamalar istatistiksel olarak farklıdır. Ara değerlendirmeye gidilen programlarda ortalamaların genel değerlendirmeye gidilen programlara kıyasla daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum akreditasyon sürecine giren programlarda iyileşmelerin olduğunu çağrıştırmaktadır.

Tablo 6. Değerlendirme Türüne Göre Boyutların Karşılaştırılması

Boyutlar	Değerlendirme türü	N	\bar{x}	S.Sapma	Z değeri	p-değeri (tek yönlü)
1.Öğrenciler	Genel değerlendirme	20	3,10	,641	-0,775	0,533
	Ara değerlendirme	6	3,33	,516		
2. Program Öğretim Amaçları	Genel değerlendirme	20	3,05	,826	-1,481	0,176
	Ara değerlendirme	6	3,67	1,033		
3.Program Öğrenim Çıktıları	Genel değerlendirme	20	3,50	,827	-1,258	0,268
	Ara değerlendirme	6	3,83	,408		
4.Öğretim Planı	Genel değerlendirme	20	3,45	,826	-0,492	0,656
	Ara değerlendirme	6	3,67	,816		
5.Öğretim Kadrosu	Genel değerlendirme	20	3,70	,801	-0,472	0,700
	Ara değerlendirme	6	3,83	,408		
6.Yönetim Yapısı	Genel değerlendirme	20	3,75	,639	-0,370	0,744
	Ara değerlendirme	6	3,67	,816		
7. Altyapı	Genel değerlendirme	20	3,55	,605	-0,857	0,457
	Ara değerlendirme	6	3,67	,816		
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Genel değerlendirme	20	3,70	,733	-2,704	0,011
	Ara değerlendirme	6	4,67	,516		
9.Sürekli İyileştirme	Genel değerlendirme	20	2,55	,605	-2,181	0,046
	Ara değerlendirme	6	3,50	1,049		

Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi

Kamu veya vakıf üniversitelerinde 2023 yılı içinde gerçekleştirilen akreditasyon ve değerlendirme çalışmalarında yapılan genel veya ara değerlendirmelere göre farklılık olup olmadığı da analiz edilmiştir. Bu nedenle önce genel değerlendirmeler, ardından da ara değerlendirmeler karşılaştırılmıştır. Tablo 7, genel değerlendirmeler esas alınarak yapılan kamu ve vakıf üniversitesi karşılaştırmasını göstermektedir. Buna göre genel değerlendirme yapılan 12 kamu ve 8 vakıf üniversitesi programında takımların dokuz boyut itibarıyla yaptıkları değerlendirmeler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 7.Genel Değerlendirme Esas Alınarak Üniversite Türüne Göre Boyutların Karşılaştırılması

Boyutlar	Üniversite türü	N	\bar{x}	S.Sapma	Z değeri	p-değeri (tek yönlü)
1.Öğrenciler	Kamu üniversitesi	12	2,92	,669	-1,542	0,181
	Vakıf üniversitesi	8	3,38	,518		
2. Program Öğretim Amaçları	Kamu üniversitesi	12	2,92	,669	-0,710	0,521
	Vakıf üniversitesi	8	3,25	1,035		
3.Program Öğrenim Çıktıları	Kamu üniversitesi	12	3,42	,900	-0,683	0,571
	Vakıf üniversitesi	8	3,63	,744		
4.Öğretim Planı	Kamu üniversitesi	12	3,25	,622	-1,285	0,238
	Vakıf üniversitesi	8	3,75	1,035		
5.Öğretim Kadrosu	Kamu üniversitesi	12	3,83	,835	-1,162	0,305
	Vakıf üniversitesi	8	3,50	,756		
6.Yönetim Yapısı	Kamu üniversitesi	12	3,92	,515	-1,604	0,157
	Vakıf üniversitesi	8	3,50	,756		
7. Altyapı	Kamu üniversitesi	12	3,50	,522	-0,261	0,851
	Vakıf üniversitesi	8	3,63	,744		
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Kamu üniversitesi	12	3,58	,669	-0,644	0,571
	Vakıf üniversitesi	8	3,88	,835		
9.Sürekli İyileştirme	Kamu üniversitesi	12	2,33	,492	-1,915	0,098
	Vakıf üniversitesi	8	2,88	,641		
Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi						

2023 yılında 5 kamu ve 1 vakıf üniversitesi programından ara değerlendirme başvurusu alınmıştır. Tablo 8, ara değerlendirme esas alınarak yapılan kamu ve vakıf üniversitesi karşılaştırmasını göstermektedir. Buna göre genel değerlendirme yapılan 5 kamu ve 1 vakıf üniversitesi programında takımların dokuz boyut itibariyle yaptıkları değerlendirmeler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu durum, ara değerlendirme itibariyle üniversite türüne göre takımlar arası tutarlılığı ortaya koymaktadır.

Tablo 8.Ara Değerlendirme Esas Alınarak Üniversite Türüne Göre Boyutların Karşılaştırılması

Boyutlar	Üniversite türü	N	\bar{x}	S.Sapma	Z değeri	p-değeri (tek yönlü)
1.Öğrenciler	Kamu üniversitesi	5	3,20	,447	-1,414	0,333
	Vakıf üniversitesi	1	4,00	.		
2. Program Öğretim Amaçları	Kamu üniversitesi	5	3,40	,894	-1,555	0,333
	Vakıf üniversitesi	1	5,00	.		
3.Program Öğrenim Çıktıları	Kamu üniversitesi	5	3,80	,447	-0,447	1,000
	Vakıf üniversitesi	1	4,00	.		
4.Öğretim Planı	Kamu üniversitesi	5	3,80	,837	-0,949	0,667
	Vakıf üniversitesi	1	3,00	.		
5.Öğretim Kadrosu	Kamu üniversitesi	5	3,80	,447	-0,447	1,000
	Vakıf üniversitesi	1	4,00	.		
6.Yönetim Yapısı	Kamu üniversitesi	5	3,40	,548	-1,581	0,333
	Vakıf üniversitesi	1	5,00	.		
7. Altyapı	Kamu üniversitesi	5	3,60	,894	0,447	1,000
	Vakıf üniversitesi	1	4,00	.		
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Kamu üniversitesi	5	4,60	,548	-0,707	0,667
	Vakıf üniversitesi	1	5,00	.		
9.Sürekli İyileştirme	Kamu üniversitesi	5	3,40	1,140	-0,603	0,667
	Vakıf üniversitesi	1	4,00	.		
Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi						

2023 yılında 17 lisans ve 9 ön lisans programından değerlendirme başvurusu alınmıştır. Programın ön lisans veya lisans olmasına göre boyutların ortalamasını karşılaştırmak için Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Tablo 9, programın düzeyine göre boyutların ortalamasının karşılaştırmasını göstermektedir. Buna göre sadece üçüncü boyut olan program öğrenim çıktılarında lisans ve ön lisans programları arasında değerlendirme farklılığı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun dışındaki 8 boyutta takımların değerlendirmeleri, programın ön lisans veya lisans olmasına göre farklılık göstermemektedir. Bu durum takımlar arasındaki tutarlılığın bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Tablo 9. Programın Düzeyine Göre Boyutların Karşılaştırılması

Boyutlar	Düzye	N	\bar{x}	S.Sapma	Z değeri	p-değeri (tek yönlü)
1.Öğrenciler	Lisans	17	3,29	,588	-1,590	0,181
	Ön lisans	9	2,89	,601		
2. Program Öğretim Amaçları	Lisans	17	3,24	1,033	-0,228	0,833
	Ön lisans	9	3,11	,601		
3.Program Öğrenim Çıktıları	Lisans	17	3,82	,809	-2,522	0,018
	Ön lisans	9	3,11	,333		
4.Öğretim Planı	Lisans	17	3,65	,786	-1,453	0,181
	Ön lisans	9	3,22	,833		
5.Öğretim Kadrosu	Lisans	17	3,76	,752	-0,508	0,672
	Ön lisans	9	3,67	,707		
6.Yönetim Yapısı	Lisans	17	3,88	,697	-1,550	0,164
	Ön lisans	9	3,44	,527		
7. Altyapı	Lisans	17	3,65	,606	-0,516	0,672
	Ön lisans	9	3,44	,726		
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Lisans	17	4,00	,866	-0,847	0,458
	Ön lisans	9	3,78	,667		
9.Sürekli İyileştirme	Lisans	17	2,82	,728	-0,849	0,458
	Ön lisans	9	2,67	1,000		

Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi

2023 yılında genel değerlendirme başvurusu yapan programların 12'si lisans ve 8'i de ön lisans programıdır. Tablo 10, genel değerlendirme esas alınarak yapılan ön lisans ve lisans programları karşılaştırmasını göstermektedir. Buna göre genel değerlendirme yapılan 12 lisans ve 8 ön lisans programında takımların dokuz boyut itibariyle yaptıkları değerlendirmeler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu durum, genel değerlendirme itibariyle programın düzeyine göre takımlar arası tutarlılığı ortaya koymaktadır.

Tablo 10.Genel Değerlendirme Esas Alınarak Programın Düzeyine Göre Boyutların Karşılaştırılması

Boyutlar	Düzyey	N	\bar{x}	S.Sapma	Z değeri	p-değeri (tek yönlü)
1.Öğrenciler	Lisans	12	3,25	,622	-1,277	0,270
	Ön lisans	8	2,88	,641		
2. Program Öğretim Amaçları	Lisans	12	3,08	,996	-0,042	0,970
	Ön lisans	8	3,00	,535		
3.Program Öğrenim Çıktıları	Lisans	12	3,75	,965	-1,708	0,135
	Ön lisans	8	3,13	,354		
4.Öğretim Planı	Lisans	12	3,58	,793	-1,078	0,343
	Ön lisans	8	3,25	,886		
5.Öğretim Kadrosu	Lisans	12	3,67	,888	-0,166	0,910
	Ön lisans	8	3,75	,707		
6.Yönetim Yapısı	Lisans	12	4,00	,603	-2,168	0,057
	Ön lisans	8	3,38	,518		
7. Altyapı	Lisans	12	3,50	,674	-0,653	0,571
	Ön lisans	8	3,63	,518		
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Lisans	12	3,67	,778	-0,086	0,970
	Ön lisans	8	3,75	,707		
9.Sürekli İyileştirme	Lisans	12	2,67	,651	-1,001	0,384
	Ön lisans	8	2,38	,518		

Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi

2023 yılında ara değerlendirme başvurusu yapan programların 5'i lisans ve 1'i de ön lisans programıdır. Tablo 11, ara değerlendirme esas alınarak yapılan ön lisans ve lisans programları karşılaştırmasını göstermektedir. Buna göre ara değerlendirme yapılan 5 lisans ve 1 ön lisans programında takımların dokuz boyut itibariyle yaptıkları değerlendirmeler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu durum, ara değerlendirme itibariyle programın düzeyine göre takımlar arası tutarlılığı ortaya koymaktadır.

Tablo 11.Ara Değerlendirme Esas Alınarak Programın Düzeyine Göre Boyutların Karşılaştırılması

Boyutlar	Düzyey	N	\bar{x}	S.Sapma	Z değeri	p-değeri (tek yönlü)
1.Öğrenciler	Lisans	5	3,40	,548	-0,707	0,667
	Ön lisans	1	3,00			
2. Program Öğretim Amaçları	Lisans	5	3,60	1,140	-0,311	1,000
	Ön lisans	1	4,00	.		
3.Program Öğrenim Çıktıları	Lisans	5	4,00	,000	-2,236	0,333
	Ön lisans	1	3,00	.		
4.Öğretim Planı	Lisans	5	3,80	,837	-0,949	0,667
	Ön lisans	1	3,00	.		
5.Öğretim Kadrosu	Lisans	5	4,00	,000	-2,236	0,333
	Ön lisans	1	3,00	.		
6.Yönetim Yapısı	Lisans	5	3,60	,894	-0,632	0,667
	Ön lisans	1	4,00	.		
7. Altyapı	Lisans	5	4,00	,000	-2,236	0,333
	Ön lisans	1	2,00	.		
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Lisans	5	4,80	,447	-1,414	0,333
	Ön lisans	1	4,00	.		
9.Sürekli İyileştirme	Lisans	5	3,20	,837	-1,508	0,333
	Ön lisans	1	5,00	.		

Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi

2023 yılında genel değerlendirme yapılan 20 programın 1'in akreditasyon adaylığı, 12'sinde koşullu akreditasyon ve 7'sinde ise tam akreditasyon önerilmiştir. Akreditasyon adaylığı önerilen 1 program hariç tutularak, koşullu ve tam akreditasyon önerilerine göre takımların dokuz boyut itibariyle yaptıkları puanlamaların ortalamaları karşılaştırılmıştır. Burada beklenen, istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların bulunması ve tam akreditasyon önerisi yapılan programların ortalamalarının koşullu akreditasyon önerilerine göre daha yüksek olmasıdır.

Tablo 12, koşullu ve tam akreditasyon önerilerine göre dokuz boyutun ortalamalarını karşılaştırmaktadır. Tablo incelendiğinde dokuz boyutun tamamında tam akreditasyon önerisi yapılan programların ortalaması, koşullu akreditasyon önerisi yapılan programlara göre daha yüksektir. Ayrıca dokuz boyutun beşinde anlamlı farklılıkların olduğu ortaya çıkmaktadır. Anlamlı farklılıkların olduğu boyutlar; öğrenciler, program öğretim amaçları, program öğrenim çıktıları, öğretim planı ve sürekli iyileştirme. Farklılık tespit edilemeyen boyutlar ise; öğretim kadrosu, yönetim yapısı, altyapı ve kurum desteği ve parasal kaynaklardır. Dikkat edilirse, istatistiksel olarak farklılık tespit edilemeyen boyutlar, genellikle program yöneticilerinin kontrolü dışındaki hususlara aittir. Diğer taraftan anlamlı farklılıkların tespit edildiği boyutlar ağırlık olarak programın kontrolünün ve etkisinin bulunduğu boyutlardır.

Tablo 12. Genel Değerlendirme Esas Alınarak Koşullu ve Tam Akreditasyon Önerilerine Göre Boyutların Karşılaştırılması

Boyutlar	Akreditasyon kararı	N	\bar{x}	S.Sapma	Z değeri	p-değeri (tek yönlü)
1.Öğrenciler	Koşullu akreditasyon	12	2,75	,452	-3,146	0,004
	Tam akreditasyon	7	3,71	,488		
2. Program Öğretim Amaçları	Koşullu akreditasyon	12	2,58	,515	-3,174	0,002
	Tam akreditasyon	7	3,86	,690		
3.Program Öğrenim Çıktıları	Koşullu akreditasyon	12	3,08	,515	-3,007	0,004
	Tam akreditasyon	7	4,29	,756		
4.Öğretim Planı	Koşullu akreditasyon	12	3,08	,669	-2,665	0,010
	Tam akreditasyon	7	4,14	,690		
5.Öğretim Kadrosu	Koşullu akreditasyon	12	3,50	,798	-1,685	0,120
	Tam akreditasyon	7	4,14	,690		
6.Yönetim Yapısı	Koşullu akreditasyon	12	3,58	,515	-1,776	0,120
	Tam akreditasyon	7	4,14	,690		
7. Altyapı	Koşullu akreditasyon	12	3,42	,515	-1,427	0,227
	Tam akreditasyon	7	3,86	,690		
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Koşullu akreditasyon	12	3,58	,669	-1,047	0,384
	Tam akreditasyon	7	4,00	,816		
9.Sürekli İyileştirme	Koşullu akreditasyon	12	2,17	,389	-3,442	0,001
	Tam akreditasyon	7	3,14	,378		

Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi

Değerlendirme türü (genel veya ara) esas alınarak takımlar tarafından önerine akreditasyon kararları ile üniversite ve programın düzeyi arasındaki ilişkileri tespit etmek amacıyla da ki-kare analizinden yararlanılmıştır. Bu analiz türünde ilişki tespit edilmemesi, kararlar bakımından uyumu gösterecektir. Bu analizler genel ve ara değerlendirmeler dikkate alınarak ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.

Tablo 14'te genel değerlendirme esas alınarak akreditasyon kararları ile üniversite ve program düzeyi arasındaki ilişkileri göstermektedir. Her ne kadar ki-kare için gerekli şartlar sağlanamasa da (beklenen değeri 5'in altında olan hücre oranının %20'yi geçmesi), yapılan analiz, verilen kararlar ile üniversite ve program düzeyi arasındaki ilişkiyi anlayabilmek bakımından önemlidir. Tablo 13'e göre gerek programın düzeyi gerekse üniversite türü ile önerilen akreditasyon kararları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu durum, programın düzeyi ve üniversite türü bakımından önerilen akreditasyon kararlarının uyumluluğunu ortaya koya niteliktedir.

Tablo 13. Genel Değerlendirme Temelinde Akreditasyon Kararları ile Üniversite ve Program Düzeyi Arasındaki İlişki

Tür		Akreditasyon kararı			Toplam
		Akreditasyon adaylığı	Koşullu akreditasyon	Tam akreditasyon	
Düzye	Lisans	0	6	6	12
	Ön lisans	1	6	1	8
	Toplam	1	12	7	20
	Pearson χ^2 : 3,929; s.d.:2, p:0,140; Beklenen değeri 5'in altında olan hücre oranı: %83,3; En küçük beklenen değer:0,40				
Üniversite	Kamu	0	9	3	12
	Vakıf	1	3	4	8
	Toplam	1	12	7	20
	Pearson χ^2 : 3,482; s.d.:2, p:0,175; Beklenen değeri 5'in altında olan hücre oranı: %83,3; En küçük beklenen değer:0,40				

Tablo 14'te ara değerlendirme esas alınarak akreditasyon kararları ile üniversite ve program düzeyi arasındaki ilişkileri göstermektedir. Her ne kadar ki-kare için gerekli şartlar sağlanamasa da (beklenen değeri 5'in altında olan hücre oranının %20'yi geçmesi), yapılan analiz, verilen kararlar ile üniversite ve program düzeyi arasındaki ilişkiyi anlayabilmek bakımından önemlidir. Tablo 15'e göre gerek programın düzeyi gerekse üniversite türü ile önerilen akreditasyon kararları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu durum, programın düzeyi ve üniversite türü bakımından önerilen akreditasyon kararlarının uyumluluğunu ortaya koyar niteliktedir.

Tablo 14. Ara Değerlendirme Temelinde Akreditasyon Kararları ile Üniversite ve Program Düzeyi Arasındaki İlişki

Tür		Akreditasyon kararı		Toplam
		Koşullu akreditasyon	Tam Akreditasyon	
Düzye	Lisans	1	4	5
	Ön lisans	1	0	1
	Toplam	2	4	6
	Fisher Tam testi, tek yanlı p değeri: 0,333 Beklenen değeri 5'in altında olan hücre oranı: %100; En küçük beklenen değer:0,33			
Üniversite	Kamu	2	3	5
	Vakıf	0	1	1
	Toplam	2	4	6
	Fisher Tam testi, tek yanlı p değeri: 0,667; Beklenen değeri 5'in altında olan hücre oranı: %100; En küçük beklenen değer:0,33			

3.3.Yıllara Göre Değerlendirme

2021 yılında 11, 2022 yılında 9 ve 2023 yılında 20 programda genel değerlendirme yapılmıştır. Örnek büyüklüklerinin 30'un altında kalması nedeniyle, yıllar arası tutarlılığın kontrolü için Kruskal Wallis H testinden yararlanılmıştır (Tablo 15). Buna göre TURAK değerlendirmelerinde dikkate alınan 9 boyutun hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu durum, genel değerlendirmeler itibariyle yıllar arasında bir tutarlılığın sağlandığına işaret etmektedir.

Tablo 15. Genel Değerlendirme Esas Alınarak Yıllara Göre Boyutların Karşılaştırılması

Boyutlar	Yıl	N	\bar{x}	S.Sapma	Kruskal-Wallis H (s.d.; p değeri)
1.Öğrenciler	2021	11	3,18	,874	0,008 (2; 0,996)
	2022	9	3,11	,333	
	2023	20	3,10	,641	
2. Program Öğretim Amaçları	2021	11	3,45	,688	2,732 (2; 0,255)
	2022	9	3,11	,601	
	2023	20	3,05	,826	
3.Program Öğrenim Çıktıları	2021	11	3,27	1,009	4,153 (2;0,125)
	2022	9	2,78	,667	
	2023	20	3,50	,827	
4.Öğretim Planı	2021	11	3,45	1,036	0,664 (2; 0,719)
	2022	9	3,22	,667	
	2023	20	3,45	,826	
5.Öğretim Kadrosu	2021	11	3,73	,786	0,026 (2; 0,987)
	2022	9	3,67	,707	
	2023	20	3,70	,801	
6.Yönetim Yapısı	2021	11	3,64	,809	3,332 (2; 0,189)
	2022	9	3,22	,667	
	2023	20	3,75	,639	
7. Altyapı	2021	11	3,91	,701	4,959 (2; 0,084)
	2022	9	3,33	,707	
	2023	20	3,55	,605	
8.Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	2021	11	4,09	,701	3,296 (2; 0,192)
	2022	9	3,56	,527	
	2023	20	3,70	,733	
9.Sürekli İyileştirme	2021	11	3,09	1,221	1,556 (2; 0,459)
	2022	9	2,44	,882	
	2023	20	2,55	,605	

Dereceleme: 1:Eksik, 2:Yetersiz; 3:Kabul edilebilir, 4:İyi, 5:Çok iyi

4.SONUÇ

Yapılan analizler sonucunda takımlar arası tutarlılık açısından aşağıdaki tespitler yapılmaktadır.

1)TURAKadınatakımlarınisahaziyaretlerisonrasıdeğerlendirmelerinebağlıolarakaptıklarıpuanlamalarda, en düşük puanı sürekli iyileştirme boyutunun aldığı ortaya çıkmaktadır. Bu durum, yaygın olmayan kalite ve akreditasyon kültürünün bir sonucu olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Planlı uygulama ve döngüsel bir sürecin işletilmesindeki kültürel olarak yaklaşım yetersizlikleri, sürekli iyileştirmenin yeterli olamamasının sebepleri arasındadır.

2)TURAKadınatakımlarınisahaziyaretlerisonrasıdeğerlendirmelerinebağlıolarakyaptıklarıpuanlamalarda, en yüksek puanı kurum desteği ve parasal kaynaklar boyutunun aldığı ortaya çıkmaktadır. Bu konuda, kaynaklar kısıtlı da olsa kamu üniversitelerinde de üniversite üst yönetimlerinin konuya ilgili olduğu ortaya çıkmaktadır.

3)TURAK takımlarının 2023 yılı içinde yaptıkları değerlendirmelerde üniversitenin kamu veya vakıf üniversitesi olmasına göre farklı bir değerlendirmede bulunmadıkları tespit edilmiştir. Bu durum, takımların üniversite türüne göre değerlendirme yaparken tutarlı davrandıklarını ortaya koymaktadır.

4)TURAK takımları, 2023 yılında 20 genel ve 6 ara değerlendirme faaliyeti gerçekleştirmiştir. Bu değerlendirmelerde sadece kurumsal destek ve parasal kaynaklar ile sürekli iyileştirme boyutunda ara değerlendirmeler lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bunu dışındaki yedi boyutta istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur. Diğer taraftan ara değerlendirme yapılan programlarda dokuz boyut itibariyle ortalamaların yükseldiği dikkat çekmektedir. Bu durum da akreditasyon sürecine giren programlar açısından normal olduğu gibi, programların örgütsel öğrenme deneyimledikleri şeklinde de yorumlanabilir.

5)2023 yılı içinde 20 genel değerlendirme ve 6 ara değerlendirme başvurusu esas alınarak üniversite türüne göre ayrı ayrı yapılan karşılaştırmalarda dokuz boyutun tamamında takımların verdikleri puanlar bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla TURAK takımlarının gerek genel gerekse ara değerlendirmelerde kamu veya vakıf üniversitelerine göre farklı bir yaklaşım sergilemedikleri, bu kapsamda tutarlı bir tutum ortaya koydukları anlaşılmaktadır.

6)TURAK 2023 yılı içinde 17 lisans ve 9 ön lisans programından değerlendirme başvurusu almıştır. Takımların yaptıkları değerlendirmelerin bir boyut hariç sekiz boyutta benzer olduğu bulgulanmıştır. Farklılık arz eden boyut, program öğrenim çıktılarıdır; ortalamalar incelendiğinde lisans düzeyindeki program öğrenim çıktılarının daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, ön lisans düzeyindeki programlarda; program öğrenim çıktılarının belirlenmesi ve güncellenmesi süreçlerinde kimi yetersizliklerin olduğunu ima etmektedir.

7) 2023 yılı içinde 20 genel değerlendirme ve 6 ara değerlendirme başvurusu esas alınarak program düzeyine göre ayrı ayrı yapılan karşılaştırmalarda dokuz boyutun tamamında takımların verdikleri puanlar bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı belirlenmiştir. Dolayısıyla TURAK takımlarının gerek genel gerekse ara değerlendirmelerde programın ön lisans veya lisans olmasına göre farklı bir yaklaşım ve davranış içinde olmadıklarını, dolayısıyla da tutarlı bir tutum sergiledikleri tespit edilmektedir.

8) 2023 yılı içinde yapılan 20 genel değerlendirme ve 6 ara değerlendirme türü dikkate alınarak takımlar tarafından önerine akreditasyon kararları ile üniversite ve programın düzeyi arasındaki ilişkiler de tespit edilmiştir. Buna göre gerek genel gerekse ara değerlendirmelerde üniversitenin kamu veya vakıf üniversitesi olması ve programın düzeyinin ön lisans veya lisans olması ile takımlarca önerilen akreditasyon kararları arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Bu durum, verilen kararların program türü ve

üniversite türünden bağımsız olduğu şeklinde yorumlanabilir.

9) Genel değerlendirme yapılan programlar için önerilen koşullu ve tam akreditasyon kararlarına göre dokuz boyut karşılaştırıldığında; tam akreditasyon önerilen programların ortalamaların koşullu akreditasyon önerilen programlara göre daha yüksek ortalamalara sahip oldukları belirlenmektedir. Buna karşın dokuz boyutun beşinde istatistiksel bakımdan anlamlı farklılıklar orta çıkmaktadır. Bu boyutların, program yöneticilerinin ve öğretim elemanlarının etkisi altında olabilecek boyutlar olduğu dikkat çekmektedir. İstatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilemeyen boyutların, daha ziyade fakülte/yüksekokul ile üniversite üst yönetimlerinin etkilerinin görece daha fazla olduğu boyutlar olması dikkate değer bir durumdur.

10) TURAK takımları tarafından 2021, 2022 ve 2023 yıllarında genel değerlendirmesi yapılan programların boyutlara göre ortalamaları karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırmalarda istatistiksel olarak yıllar itibariyle anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durum, TURAK takımlarının yıllar itibariyle tutarlı değerlendirmeler yaptıkları şeklinde yorumlanabilir. Başka bir yorum ise, takımların boyutlara göre değerlendirmelerinin benzer olduğudur. Ayrıca, bu sonuç, TURAK tarafından yapılan eğitim çalışmalarının etkinliğini, takımlarının zaman içinde deneyim kazandıkları ve takım üyelerinin birbirlerini eğittiklerini ima etmektedir.

Kaynakça

- Aktan, C. C., & Gencil, U. (2010). Accreditation in higher education. *Journal of Organization and Management Sciences*, 2(2), 137-146.
- Arnanz, J., & Kaewnuch, K. (2019). Accreditation in Tourism and Hospitality Undergraduate Education in the ASEAN context: the Case of Thailand from the Ted Qual Perspective. *The Journal of Social Sciences Research*, 5(2), 275-283. <https://doi.org/10.32861/jssr.52.275.283>
- Greenfield, D., Pawsey, M., Naylor, J., & Braithwaite, J. (2013). Researching the reliability of accreditation survey teams: lessons learned when things went wrong. *Health Information Management Journal*, 42(1), 4-10.
- Hash R. (2019). Consistency in decision-making between survey teams and the decision-making body in a professional education program accrediting agency [version 1] *MedEdPublish* 2019, 8:113, <https://doi.org/10.15694/mep.2019.000113.1>
- Kılıçaslan, Ç. (2020). Accreditation in higher education. *PEYZAJ - Journal of Education, Science, Culture and Art Special Issue*, 10-18.
- Kumar, P., Shukla, B., & Passey, D. (2020). Impact of accreditation on quality and excellence of higher education institutions. *Investigación Operacional*, 41(2), 151-167.
- Özçiçek, Y., & Karaca, A. (2019). Quality and accreditation in higher education institutions: evaluation of engineering education programs. *Firat University International Journal of Economics and Administrative Sciences*, 3(1), 114-149.
- Semerci, C. (2017). Development of the perception of accreditation (PA) scale: Validity and reliability study. *Bartın University Faculty of Education Journal*, 6(3), 1093-1104.
- Shryock, K. & Reed, H. (2009). ABET Accreditation-Best practices for Assessment. *American Society for Engineering Education, In Proceedings of 2008 ASEE Gulf-Southwest Annual Conference*. The University of New Mexico – Albuquerque
- TURAK(2020). Consistency Guideline, Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1aZAde2PbMX2-fQOLUnJ3gWkgXq-v6Vy/view> at 13.01.2024:
- YÖKAK (2018) Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/11/20181123-16.htm>